

Adroddiad ar gyfer	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	9 Tachwedd 2020
Swyddog Arweiniol	Ken Finch – Trysorydd
Swyddog Cyswllt	Ken Finch (01745 535286)
Pwnc	Datganiad o Gyfrifon Archwiliedig a Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2019/20

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno i'r aelodau y Datganiad o Gyfrifon archwiliedig ar gyfer 2019/20, sy'n cynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflwyno canfyddiadau Archwilydd Cyffredinol Cymru, sy'n cadarnhau barn archwilio ddiamod.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cafodd y cyfrifon drafft eu cyflwyno i'w harchwilio ar 29 Mai 2020. Roedd y rhain yn cadarnhau gwariant net o £35.226m, a oedd wedi arwain at gyfraniad o £0.011m i'r cronfeydd wrth gefn. Nid yw'r sefyllfa archwiliedig derfynol wedi newid.
- 3 Mae Datganiad Llywodraeth Blynyddol yr Awdurdod ar gael yn Atodiad 2, ac mae'n dangos cydymffurfiaeth â Fframwaith CIPFA/Solace *Delivering Good Governance in Local Government* (2016).
- 4 Mae'r adroddiad a gyhoeddwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cadarnhau barn archwilio ddiamod.
- 5 Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2010, rhaid i'r cyfrifon archwiliedig a'r datganiad llywodraethu blynyddol gael eu cymeradwyo gan yr Aelodau erbyn 31 Gorffennaf 2020. Fodd bynnag, oherwydd pandemig Covid-19, fe wnaeth Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Coronafeirws) (Diwygio) 2020, Rhif 4040 ymestyn dyddiad cyhoeddi'r Cyfrifon i 30 Tachwedd 2020.

ARGYMHELLIAD

- 6 Gofynnir i'r Aelodau wneud y canlynol:
  - (i) cymeradwyo sefyllfa'r alldro archwiliedig a'r perfformiad fel y nodir yn Natganiad o Gyfrifon 2019/20 (Atodiad 1);
  - (ii) cymeradwyo'r cronfeydd a glustnodwyd ac a gariwyd drosodd, fel y'r oedd pethau ar 31 Mawrth 2020;

- (iii) cymeradwyo'r trefniadau llywodraethu a'r cynllun gweithredol fel yr amlinellir yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2019/20 (Atodiad 2);
- (i) nodi adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru, sy'n cadarnhau barn archwilio ddiamod (Atodiad 3); a
- (iv) cymeradwyo'r llythyr cynrychiolaeth.

SYLWADAU'R PWYLLGOR ARCHWILIO/PANEL GWEITHREDOL

- 7 Cafodd adroddiad perfformiad blynyddol 2019/20 ei gyflwyno i aelodau'r Awdurdod yn yr wybodaeth i'r Awdurdod Tân ac Achub ar 12 Hydref 2020.

CEFNDIR

- 8 Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2010 a Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Coronafeirws) (Diwygio) 2020, mae'r Awdurdod wedi llunio datganiad o gyfrifon a datganiad llywodraethu sydd wedi bod yn destun archwiliad allanol.

GWYBODAETH

GWARIANT REFENIW

- 9 Roedd yr wybodaeth a gyflwynwyd i'r Aelodau ar 12 Hydref 2020 yn cadarnhau sefyllfa alldro ddrafft y gwariant net, sef £35.226m, a oedd wedi arwain at gyfraniad o £0.011m i'r cronfeydd wrth gefn yn ystod y flwyddyn. Nid yw'r sefyllfa archwiliedig derfynol wedi newid.

Y FANTOLEN

- 10 Mae'r Fantolen yn darparu rhagor o wybodaeth am sefyllfa ariannol hirdymor yr Awdurdod, ac mae wedi'i chynnwys yn y Cyfrifon (yn Atodiad 1). Mae'r paragraffau a ganlyn yn darparu rhagor o wybodaeth.

Asedau sefydlog

- 11 Roedd yr Awdurdod yn dal £45.9m o asedau ar 31 Mawrth 2020, ac roedd hynny'n cynnwys ychwanegiadau o £9.78m yn ystod y flwyddyn. £30.9m oedd gwerth y benthyciadau ar 31 Mawrth 2020, ac mae hyn yn cyd-fynd â'r terfynau a osodwyd gan yr Awdurdod.

Ymrwymiadau Pensiwn

- 12 Rhaid i'r Awdurdod roi cyfrif am yr ymrwymiadau amcangyfrifedig ar gyfer ei gynlluniau pensiwn. Mae gan yr Awdurdod ddau gynllun, sef Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân a Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae gwerth ymrwymiadau'r dyfodol yn cael ei gyfrifo gan actiwari pob cynllun.
- 13 Fe wnaeth Deddf Pensiynau 2013 gyflwyno newidiadau i drefniadau pensiwn y sector cyhoeddus. Roedd y prif newid yn ymwneud â'r ffordd yr oedd gweithwyr wedi cronni eu hawliau. Yn hanesyddol, roedd hyn yn cael ei gyfrifo drwy ddefnyddio'r cyflog terfynol ar adeg ymddeol, ac roedd angen i'r newidiadau fabwysiadu cyflog cyfartalog drwy eu gyrfa. Gwnaethpwyd trefniadau trosiannol yn genedlaethol ar gyfer pob cynllun pensiwn, a'r nod oedd darparu amddiffyniad i'r bobl oedd agosaf at ymddeol.
- 14 Fe wnaeth Undeb yr FBU gyflwyno her gyfreithiol i'r trefniadau trosiannol. Yn ystod Rhagfyr 2018, canfu'r Llys Apêl fod Llywodraeth y Deyrnas Unedig wedi camwahanuaethu'n anuniongyrchol drwy gymhwyso'r trefniadau trosiannol a oedd yn gysylltiedig ag oedran. Erbyn hyn, mae'r mater nawr yn dychwelyd i Dribiwnlys Cyflogaeth i'w gywiro.
- 15 Er na wyddom beth fydd canlyniad y Tribiwnlys Cyflogaeth, mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn ystyried y bydd hyn yn arwain at gynnydd yn yr ymrwymiadau i bob cynllun pensiwn yn y sector cyhoeddus. Mae Adran Actiwari'r Llywodraeth wedi gwneud gwaith modelu i asesu'r effaith bosibl. Amcangyfrifid mai £312.118m oedd yr ymrwymiad pensiwn ar 31 Mawrth 2020, sy'n cynnwys effaith yr her gyfreithiol.

Cronfeydd defnyddiadwy

- 16 £3.206m oedd yng nghronfeydd yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2020, ac roedd hynny'n cynnwys £1.387m mewn cronfa gyffredinol ac £1.819m mewn cronfeydd wedi'u clustnodi.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

- 17 Ers 2010/11, bu'n rhaid i bob corff llywodraeth leol lunio Datganiad Llywodraethu Blynyddol, sy'n cael ei gyhoeddi fel rhan o'r Cyfrifon Statudol.
- 18 Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi cael ei lunio yn unol â'r saith egwyddor sydd yn y ddogfen gyfarwyddyd *Delivering Good Governance in Local Government: Framework* (CIPFA/SOLACE 2016).

- 19 Mae Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2019/20 ar gael yn Atodiad 2. Mae'n darparu trosolwg o'r trefniadau llywodraethu, ac mae'n cadarnhau'r cynllun gwaith ar gyfer 2020/21.
- 20 Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cael ei adolygu gan Swyddfa Archwilio Cymru i gadarnhau ei fod yn gyson â'i hadnabyddiaeth hi o'r Awdurdod, ac ni nodwyd unrhyw faterion.

ARCHWILIO'R DATGANIADAU ARIANNOL

- 21 Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn gyfrifol am roi ei farn a yw'r datganiadau ariannol yn darparu golwg gwir a theg o berfformiad ariannol a sefyllfa'r Awdurdod yn y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2020.
- 22 Wrth gyflawni'r gwaith archwilio, nid ceisio darparu sicrwydd absoliwt y mae Swyddfa Archwilio Cymru, ond ystyried a oes unrhyw faterion o bwys a allai arwain at gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon. Pan fo gwall neu gamddatganiad yn cael ei ganfod, bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn ystyried a oes angen ei ddiwygio.
- 23 Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cynnig cyhoeddi barn archwilio ddiamed, sy'n golygu bod y cyfrifon yn darparu golwg gwir a theg o drafodion ariannol yr Awdurdod. Mae'r adroddiad ar gael yn Atodiad 3, a nodir y canlynol:
- Roedd yr adroddiad archwilio yn cydnabod bod yr holl argymhellion a wnaed yn dilyn yr archwiliad yn 2018/19 wedi cael eu rhoi ar waith.
  - Roedd yr archwiliad yn canfod nifer o welliannau, a chytunwyd ar y rheini gyda'r rheolwyr. Nid oedd y gwelliannau yn effeithio ar y sefyllfa a adroddwyd gan yr Awdurdod, ac roeddent yn cynnwys nifer o addasiadau yr oedd eu hangen i gydymffurfio'n llwyr â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol.
  - Mae dau fater arwyddocaol yn yr adroddiad archwilio, ac mae angen tynnu sylw'r Aelodau atynt. Mae'r ddau fater yn ymwneud â materion cenedlaethol yn gysylltiedig â phensiynau. Mae'r mater cyntaf yn ymwneud ag ansicrwydd o ran y prisiau o'r buddsoddiad sydd gan Gronfa Bensiwn Clwyd, oherwydd Covid-19. Mae'r ail fater yn ymwneud ag ansicrwydd sy'n deillio o'r her gyfreithiol drosiannol y cyfeirir ati uchod.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae gan yr adroddiad gysylltiad ag amcanion llesiant hirdymor ATAGC. Mae cyllid i'r Gwasanaeth yn llesol i gymunedau Gogledd Cymru, ac mae'n sicrhau bod digon o fuddsoddi yn digwydd yn y seilwaith er mwyn i'r gwasanaeth allu darparu ymatebion brys a gwaith ataliol ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Gosodir y gyllideb bob blwyddyn yn unol â'r gwasanaethau arfaethedig, sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith ataliol.
Cyfreithiol	Dan y gyfraith, rhaid i'r Awdurdod lunio Datganiad o Gyfrifon a Datganiad Llywodraethu Blyneddol yn unol â'r safonau a ragnodwyd.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Mae incwm a gwariant yn cael eu monitro'n agos er mwyn sicrhau bod unrhyw achosion o wyro o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu nodi'n briodol a'u hadrodd i'r Aelodau.